

Om Fyrar

Så länge människan har seglat har hon navigerat efter fyrar.
Modern navigationsteknik har gjort att fyrarna har fått minskad betydelse för sjöfarten.

Fyrarnas historia

De allra första fyrarna var enkla eldar på klipphöllar. De kunde vara sjöfararnas räddning men även bli deras öde när det fanns falska fyrljus som kunde leda till överfall och plundring.

Man tror att det organiserade fyrbyggandet började vid medelhavet omkring trehundra år före Kristus. Den stora fyren vid Alexandria räknades som ett av världens sju underverk och tornet hade enligt vissa källor en höjd av omkring 130 meter.

Fyrarna Falsterbo (tidigt 1200-tal), Kullen (1561) och Nidingen (1624), som tidigare var danska fyrar, blev svenska när Skåne och Halland tillföll Sverige efter freden i Brömsebro 1645 och freden i Roskilde 1658. Den första svenskbyggda fyren, Landsort, uppfördes 1651. Under 1700-talet byggdes endast ett fåtal fyrar och det dröjde till 1800-talets början innan fyrbyggandet tog fart på allvar i Sverige.

De första fyrarna byggdes i regel av sten. Under 1800-talet började man bygga allt fler fyrar av tegel, järn eller trä.

Idag är betong och stål det dominerande byggmaterialet och än idag händer det att nya fyranläggningar byggs.

Fyrtyper

Det finns olika typer av fyrar med olika funktion. Vissa fyrar varnar för grund och rev, andra leder sjöfarten i farleder, i passager eller in till hamnar.

Kust- och angöringsfyrar

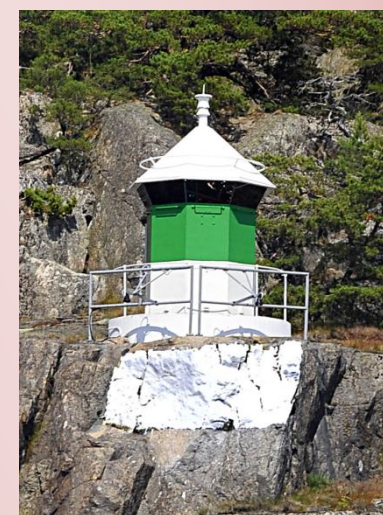
Längst ute i kustbandet finns de största och ljusstarkaste fyrarna. De vägleder till den farled eller hamn man ska angöra. Ljuset kommer från högeffektljuskällor som koncentreras av stora linser eller strålkastare. Det är ljuskällans höjd, styrka, jordens krökning och betraktarens höjd över vattenytan som avgör fyrens lysvidd. Om ljuskällans höjd är 80 meter över havsytan, och ögats höjd över vattnet är 20 meter, kan fyrljuset skådas från 28 sjömil (c:a 50 km).

På många fyrar fanns tidigare mistsignalering genom olika typer av ljudsignaler som gavs vid dimma och nedsatt sikt.

Sektorfyrar

I farleden följer man farledsfyrarnas ljus. Den vanligaste typen är sektorfyren som lyser med olika färger. Vid gång mot sektorfyren ger fyren vitt ljus. Om fyren avger rött ljus girar man styrbord och om fyren avger grönt ljus girar man babord för att åter hamna i den vita sektorn.

Ensfyrar

I trånga passager kan sektorfyrar vara otillräckliga och där ger ensfyrar precisare vägledning. Om man i farleden placerar två fyrljus i linje och i olika höjd, befinner man sig i farleden när fyrljuset skådas överens.

Bemannade fyrar

Tidigare behövdes personal för fyrarnas skötsel. Fyrmästaren var chef på fyrplatsen. Under sig hade han en fyrvaktare och fyrbiträden. Fyren skulle tändas när solen gått ned och släckas i gryningen. På många fyrplatser gjordes även väderrapporteringar.

Livet på fyrplatserna kunde vara hårt, i synnerhet på avlägsna och isolerade platser. Med tiden kom driftsäkrare teknik som ledde till att fyrarna till slut avfolkades. På många ställen fanns även skolor för fyrpersonalens barn. Det finns numera inga bemannade fyrar i Sverige.

Svenska Fyrsällskapet bildades 1996 och är en allmännyttig ideell förening som verkar för bevarandet av våra fyrar.

Föreningen har drygt 3200 medlemmar. Medlemskap för privatpersoner kostar 200 kr per år som inbetalas på PGkonto nr 1968 420 – 8.

Vi arrangerar utflykter och föredrag och vår medlemstidning Blänket utkommer 4 ggr per år.

Besök gärna Svenska Fyrsällskapets hemsida www.fyr.org samt Svenska Fyrsällskapet på Facebook.

